

глибокій підстилці будуть дещо менші, в даному випадку – 25,8% від усієї енергії у згодованих кормах. Цю обставину було б доцільно врахувати при удосконаленні методики калькуляції собівартості продукції тваринництва.

Висновки:

1. Енерговитрати корму свідчать про те, що глибока підстилка переважає комбібоксову і прив'язну технології утримання за всіма видами енерговитрат на продукцію. Так, по приросту витрати енергії на глибокій підстилці вищі на 4,5-5,0%, по забійній масі – 8,3-11,1%, м'якоті – 9,3-11,4%, білку – 9,7-9,2%, ЇСР – 18,3-32,6%.

2. При оцінці витрат кормів за загальноприйнятою методикою, на глибокій підстилці у порівнянні з прив'язним утриманням 28,9% енергії кормів витрачається нерационально на рух тварин та зігрівання їх тіла у зимовий період. З урахуванням більшого виходу гною при утриманні худоби на глибокій підстилці ці втрати становили 25,8%.

Бібліографічний список

1. Віннічук Д. Виробництво м'яса: проблеми і перспективи //Тваринництво України.– 1991.– №2. – С.2-3.

2.Коржинський М.П. Наукові основи розвитку виробництва м'яса //Вісник аграрної науки.– 1992.– №5.– С.34-38.

3. Рыжков В.Г., Минько Л.В. Энергоемкость производства кормов. Х., 2000.– 115с.

Изложена сравнительная эффективность использования совокупной энергии кормов и энергии на их производство в зависимости от полученного прироста, убойной массы, мякоти, белка и съедобного сухого вещества при разных технологиях содержания мясного скота - беспривязно на глубокой подстилке, беспривязно в комбибоксах и на привязи.

The comparative efficiency of use of cumulative energy of forages and energy on their manufacture is stated depending on the received gain, livestock of weight, meats, squirrel and edible dry substance at different technologies of the contents of meat cattle not limited on deep straw, not limited in combined boxes and limited.

УДК 636.2:633.2/.3

РАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ВИКОРИСТАННЯ ПАСОВИЩ ДЛЯ М'ЯСНОЇ ХУДОБИ В СТЕПОВІЙ ЗОНІ УКРАЇНИ

Е.І. Чигринов, С.Г. Юрченко, І.В. Корх

Інститут тваринництва УААН

У статті викладено результати досліджень по вивченню ефективності різних систем використання пасовищ тваринами знам'янського типу створюваної південної м'ясної породи.

м'ясна худоба, система випасання, травостій, жива маса, середньодобовий приріст

Раціональне використання пасовищ – одна з основних складових при організації літньої годівлі тварин.

Правильна система випасання повинна забезпечувати не тільки оптимальну продуктивність тварин, але й високий вихід дешевої тваринницької

продукції на одиницю використаної площі пасовища при мінімальному негативному впливі на травостій [1].

Метою наших досліджень було вивчити у порівняльному аспекті продуктивність піддослідних тварин (динаміку живої маси, абсолютного і середньодобового приростів живої маси корів-матерів і підсисних телят, відтворну здатність і поведінку тощо), продуктивність природного степового пасовища при загінному і вільному його використанні, а також дати технологічну і економічну оцінку ефективності різних способів випасання.

Матеріал і методика досліджень. Для досягнення поставленої мети проведено науково-виробничий дослід у СТОВ Шевченко Знам'янського району Кіровоградської області, яке спеціалізується на розведенні знам'янського типу створюваної південної м'ясної породи.

Дослід проводили методом груп і періодів. Для його проведення сформували дві групи корів з телятами на підсисі пізньозимового (лютий) та ранньовесняного (березень) сезонів отелення по 25 голів у кожній. Піддослідні тварини були аналогами за породою, кількістю отелень, віком телят, живою масою корів і телят, статеву належністю телят. За кожною групою закріпили по 100 га пасовища. Худобу цілодобово з 1 травня до 31 жовтня утримували на пасовищі. Воду для напування підвозили автоцистерною і зливали у пересувну напувалку ПАП - 10А. Для підсисних телят використовували водопійні корита. Першу (дослідну) групу випасали на пасовищній ділянці, яку, залежно від місяця використання і стану травостою, а також метеорологічного фактору, ділили відповідно на 10, 5, 3 чи 2 загони площею від 10 до 50 га. Щільність випасу становила від 2,5 до 0,5 корови на 1 га. Другу (контрольну) групу випасали з першого до останнього дня пасовищного сезону на всій площі пасовищної ділянки без виділення загонів, тобто безсистемно, вільно. Щільність випасу - 0,25 складної голови на 1 га або 1 корова з телям на 4 га пасовища. Межі пасовищних ділянок і загонів розділяли за допомогою переносних електричних огорож типу ОЕ-200. Вся площа дослідної ділянки використовувалася у 6 циклів. Для зручності розрахунків і тлумачення результатів кожен цикл суміщали з місяцем випасання. Вихід трави у загонах і на ділянках визначали укiсним методом на початку випасу і після його завершення у загоні (І група), або через 10-15 днів випасання на ділянці (ІІ група). За різницею показників урожайності (перед початком випасу) і нез'їдених залишків (після його завершення) визначали відсоток поїдання травостою і продуктивність пасовища при різних системах випасу.

Динаміку живої маси корів і телят за підсисний період, абсолютний і середньодобовий приріст піддослідних тварин за період випасання, витрати кормів з розрахунку на корову і 1 га пасовища, а також на одиницю живої маси, приросту живої маси і продукції вирощування визначали за загальноприйнятими методиками.

Результати досліджень. Встановлено, що при системному випасанні тварин протягом 184 днів урожайність травостою була на 11,8% (2,9 ц) вищою, ніж при вільному і становила відповідно 27,7 і 24,8 ц/га.

Валовий вихід кормових одиниць з 1 га площі вищий на 18,4%, або становив відповідно у групах 7,76 і 6,55 ц корм. од.

Тваринами дослідної групи з закріпленої площі з'їдено трави у натурі на 15,3% або 249 ц більше, ніж контрольної. Відсоток поїдання (використання) травостою худобою в умовах загінного випасання становив 67,6 (проти 65,4% у контрольній). Середньодобове споживання трави у першій групі досягло 400,7 кг (11,4 корм. од.), в другій – 35,3 кг (9,9 корм. од.).

Отже, загінна система випасу дала змогу збільшити продуктивність пасовища (на 18,4-18,5%), сприяла кращому поїданню травостою (на 2,2%), збільшенню середньодобового і загального споживання трави за пасовищний сезон (на 15,2-15,3%), а також збереженню і кращому відновленню найціннішої у кормовому відношенні частини травостою, що підтверджується, зокрема, аналізом його ботанічного складу.

Якщо у перші місяці випасу в складі травостою домінуюче положення займали тонконіг вузьколистий і однолітній, типчак, пирій, стоколос, кипець, тимофіївка, люцерна румунська, конюшина, лядвенець, цикорій дикий (Петрів батіг), горицвіт, то під кінець пасовищного сезону збереглися із низькорослих злаків тонконіг, типчак, вівсюг, мітлиця; з різнотрав'я – морква дика, перстач (лапчатка), подорожник, синяк, щавель, деревій; з бобових – конюшина червона та біла, лядвенець. Як наслідок більш інтенсивного затоптування травостою і в результаті більш активного переміщення худоби для пошуку привабливішої трави, процент поїдання був дещо гіршим при вільному випасанні. Підтверджується закономірність: чим менша продуктивність пасовища, тим більшу відстань у межах пасовища у пошуку більш придатного корму проходить худоба і більше число разів стикається своїми ратицями з поверхнею ґрунту та наземними органами рослин, що й зумовлює більше затоптування травостою і гірше його відновлення. Отже, корови дослідної групи за пасовищний сезон, при цілодобовому знаходженні на пасовищі, не тільки не знизили стартових кондицій, а навіть щодоби вірогідно збільшували живу масу на 105 г ($P < 0,05$).

Регульована (загінна) система випасу м'ясної худоби на природному пасовищі у жорстких кліматичних умовах Кіровоградської області дала змогу щонайменше зберегти на протязі всього пасовищного сезону живу масу корів-матерів, їх молочність, відтворну здатність (всі корови були запліднені бугаями, які знаходилися у стаді), а також одержати без додаткової підгодівлі рівень продуктивності телят, адекватний рівню годівлі худоби на пасовищі (табл. 1).

1. Динаміка живої маси, загального та середньодобового приросту корів-матерів залежно від системи випасання, $M \pm m$ (n=25)

Показник		Група		Дослідна група відносно контрольної	
		I	II	±	%
Жива маса корів-матерів, кг	на початку випасу	516,5±11,3	518,3±12,8	-1,8	98,2
	після закінчення випасу	535,9±10,0	521,5±11,8	+14,4	102,8
Загальний приріст живої маси однієї корови за період випасу, кг		19,4±1,6	3,2±1,5	+16,2	у 6 разів
Середньодобовий приріст, г		105±2,6	17±8,3	+88	у 6 разів

Жива маса телят у цій групі на 6,96 кг (3,9%) у кінці пасовищного сезону перевершувала живу масу телят контрольної групи ($P > 0,05$). Валовий приріст телят у дослідній групі на 9,6 кг (11,0%) і середньодобовий приріст на 52 г (11,0%) вірогідно ($P < 0,05$) перевершували приріст однолітків з контрольної групи (табл. 2).

Хронометражні спостереження за поведінкою піддослідних тварин, при цілодобовому перебуванні їх на пасовищі, показали, що молодняк 85-90% часу пасеться вдень і менше 7% часу – вночі (після заходу сонця і до сходу). У світлий період доби тварини випасаються більше у надвечірні і ранішні години. Корови витрачають на збирання корму майже такий же період часу, як і молодняк. Худоба дослідної групи мала тенденцію до збільшення часу випасання. Різниця статистично невірогідна. За руховою активністю, яка у значний мірі зумовлена умовами випасу, деяку перевагу мали тварини контрольної групи. Проте різниця через великі розміри загонів і малу продуктивність пасовища була несуттєвою, хоча у деякій мірі сприяла меншому витоπτуванню травостою і більшому виходу трави в умовах загінного випасу.

Валове виробництво приросту за період випасання на закріпленій площі у дослідній групі було більшим, ніж у контрольній: підсисними телятами на 24 ц або 11,0%, коровами-матерями на 4,05 ц, або в 6 разів, а з розрахунку на корову (телята + корови) – на 28,05 ц або 28,6%.

2. Жива маса та приріст підсисних телят залежно від системи випасу на природному пасовищі, $M \pm m$

Показник			Група (n=25)		Дослідна група відносно контрольної	
			I	II	+, -	%
Жива маса телят, кг		при народженні	31,20±0,9	30,48±1,0	+0,72	102,4
		на початку випасу	71,08±5,5	74,35±6,0	-3,27	95,6
		після закінчення випасу	167,72±3,1	161,36±2,4	+6,96	103,9
у тому числі	телиць	на початку випасу	73,3±5,5	72,8±3,5	+0,7	100,6
		після закінчення випасу	167,0±9,8	164,5±4,6	+2,5	101,5
	бугайців	на початку випасу	69,1±5,4	75,9±1,4	-6,8	91,0
		після закінчення випасу	168,4±4,1	158,5±1,9	+9,9	106,2
Валовий приріст живої маси, кг			96,8±4,2	87,0±2,3	+9,6	111,0
у т.ч. телиць			93,7±5,5	91,7±3,9	+2,0	102,2
бугайців			99,3±6,4	82,6±1,8	+16,7	120,2
Середньодобовий приріст за пасовищний період, г			525±23	473±12	+52	111,0
у т.ч. телиць			509±30	498±21	+11	102,2
бугайців			540±35	449±10	+91	120,2
Середньодобовий приріст телят за підсисний період, г			635±31	558±21	+77	113,9

Витрати кормових одиниць (ц) на виробництво 1 ц приросту телят відповідно у дослідній і контрольній групах становили 21,7 і 20,9 (на 3,9% більше у дослідній), на 1 ц приросту з розрахунку на 1 корову – 18,08 і 20,16 (на 10,3% менше), на 1 ц продукції вирощування – 14,25 і 15,07 (на 5,4% менше в дослідній).

Висновки:

1. Більш висока продуктивність пасовища при загінному використанні і більше середньодобове споживання корму тваринами дослідної групи зумовили підвищення на 11,3% середньодобових приростів живої маси телят (526 г), збільшення на 25,3% виробництва приросту з розрахунку на 1 корову (на 29,7 кг) і зростання на 22,0% валового виробництва приросту по групі.

2. Витрати кормів з розрахунку на 1 ц продукції вирощування при загінному випасанні тварин знизилися на 9,5% (14,25 корм. од.), у порівнянні з вільним.

3. Загінний випас м'ясної худоби на природних пасовищах степової зони з використанням електроогорожі у порівнянні з вільним випасом технологічно можливий і економічно доцільний.

Бібліографічний список

1. Андреев А.А., Зотов А.А. Организация культурных пастбищ в промышленном животноводстве.- М.: Агропромиздат, 1985.- 240 с.

В статье изложены результаты исследований по изучению эффективности разных систем использования пастбищ животными знаменского типа создаваемой южной мясной породы.

Results of research of effectiveness of different pasture systems used by animals of znamensky type of southern beef breed are presenter in the article.

УДК 636.4:612.6